

Rolnummer 6182
Arrest nr. 84/2016 van 2 juni 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek, vóór de opheffing ervan bij artikel 24 van de wet van 1 juli 2006 tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan, gesteld door het Hof van Cassatie.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 19 maart 2015 in zake N.W. tegen M.-J. D., waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 7 april 2015, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt het vroegere artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 22 en 22bis van de Grondwet in zoverre het, wanneer het vaderschap krachtens de artikelen 315 of 317 van hetzelfde Wetboek vaststaat, een kind verbiedt zijn biologische vader te zoeken en diens vaderschap bij vonnis te laten erkennen zonder het vaderschap van de echtgenoot van zijn moeder vooraf te hebben betwist, tenzij het zich in een van de in artikel 320 van dat Wetboek bedoelde gevallen van een vaag vermoeden van vaderschap bevindt ? ».

Memories zijn ingediend door :

- N.W., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. G. de Foestraets, advocaat bij het Hof van Cassatie;

- M.-J. D., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. G. De Raeymaeker, advocaat bij de balie te Leuven;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. S. Depré en Mr. E. de Lophem, advocaten bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 16 maart 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 20 april 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 20 april 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

R.W. en G.F. zijn gehuwd op 17 april 1937 en officieel gescheiden in 1950. N.W. is geboren op 30 september 1946, tijdens dat huwelijk. R.W. is overleden in 1955 en G.F. in 2000.

Op grond van het verslag van een biologische analyse die op haar verzoek in 1992 is uitgevoerd, beweert N.W. de biologische dochter van L.D. te zijn, die enkele maanden later is overleden.

In 2004 stelt zij tegen M.-J. D. - de enige erfgename van L.D. - een rechtsvordering in die ertoe strekt het vaderschap van die laatste te laten vaststellen. Bij vonnis van 18 juni 2007 oordeelt de Rechtbank van eerste aanleg te Hoei dat de rechtsvordering van N.W. ontvankelijk maar ongegrond is, aangezien zij niet het bewijs levert van het bezit van staat ten aanzien van L.D.

Het Hof van Beroep te Luik, waarbij op 17 augustus 2007 hoger beroep is ingesteld door N.W., beslist bij een arrest van 30 september 2008 dat de rechtsvordering onontvankelijk is aangezien het vaderschap van R.W., dat krachtens het in artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde vermoeden vaststaat, wordt bevestigd door het bezit van staat.

Het Hof van Cassatie, waarbij door N.W. een voorziening in cassatie tegen dat arrest is ingesteld, beslist, op verzoek van die laatste, aan het Hof prejudiciële vragen te stellen die het Hof bij zijn arrest nr. 122/2011 van 7 juli 2011 heeft beantwoord. Volgens dat arrest schendt artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek, zoals van kracht vóór de opheffing ervan bij artikel 24 van de wet van 1 juli 2006, artikel 22 van de Grondwet.

Bij zijn arrest van 3 februari 2012 heeft het Hof van Cassatie het arrest van het Hof van Beroep te Luik verbroken en de zaak verwezen naar het Hof van Beroep te Bergen, dat op 14 oktober 2013 een arrest heeft gewezen.

Tegen dat arrest is eveneens een voorziening in cassatie ingesteld.

In zijn arrest merkt het Hof van Cassatie op dat in het eerste onderdeel van het middel wordt aangevoerd dat het (vroegere) artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek in strijd is met de artikelen 22 en 22bis van de Grondwet en met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens in zoverre het biologische vaderschap van een andere man dan de echtgenoot, wanneer het vaderschap krachtens de (vroegere) artikelen 315 of 317 van het Burgerlijk Wetboek vaststaat, enkel in de in artikel 320 van hetzelfde Wetboek bedoelde gevallen op verzoek van het kind bij een vonnis kan worden vastgesteld. Het Hof van Cassatie merkt op dat dat artikel 320 betrekking heeft op gevallen van een vermoeden van vaderschap die niets met de onderhavige zaak te maken hebben.

Het Hof van Cassatie merkt op dat het Grondwettelijk Hof krachtens artikel 26, § 1, 3°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak doet bij wege van arrest op vragen omtrent de schending, door een wet, van de artikelen 22 en 22bis van de Grondwet. Het is dan ook van oordeel dat het de hiervoor weergegeven prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof moet stellen.

III. *In rechte*

- A -

Standpunt van N.W.

A.1. N.W. merkt op dat de onontvankelijkheid van haar vordering tot onderzoek naar haar biologische vader, ook al strekt zij ertoe de rechtszekerheid van de afstamming te verzekeren, onbestaanbaar is met het recht van het kind op eerbiediging van zijn privéleven, omdat het de rechter aldus onmogelijk wordt gemaakt uitspraak te doen op grond van een beoordeling *in concreto* naar gelang van de bijzonderheden van het geval. Ook al is het recht van het kind niet absoluut, toch is het primordiaal, zodat tegen dat recht *a priori*, zonder onderzoek van de elementen en de concrete feiten van de zaak, geen sterk vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de moeder kan worden aangevoerd. De eisende partij voor de verwijzende rechter brengt de arresten nrs. 20/2011, 122/2011, 29/2013, 96/2013 en 105/2013 van het Grondwettelijk Hof in herinnering, waarbij het Hof absolute grendels weigert, zoals in de rechtsleer is geanalyseerd. Zij herinnert eraan dat het Hof dat beginsel nog heeft bevestigd bij zijn arresten nrs. 147/2013, 127/2014 en 35/2015. Indien tegen de biologische vader die een vordering tot erkenning van het vaderschap instelt, geen absolute grond van niet-ontvankelijkheid kan worden aangevoerd die is afgeleid uit het feit dat het kind bezit van staat ten aanzien van de echtgenoot van zijn moeder heeft en uit het feit dat dat bezit van staat niet « vaag » is, kan *a fortiori* tegen het kind dat een vordering tot erkenning van zijn biologische vaderschap instelt en van wie het recht op die erkenning primordiaal is, niet worden aangevoerd dat zijn vordering niet ontvankelijk kan worden verklaard, omdat het vermoeden van vaderschap van de echtgenoot van de moeder niet « vaag » is. Het is vanuit die invalshoek dat het arrest nr. 122/2011 van het Grondwettelijk Hof dat in dezelfde zaak is gewezen, dient te worden gelezen.

N.W. is van mening dat het arrest van het Hof van Beroep te Bergen, waartegen de voorziening in cassatie is ingesteld, ingaat tegen dat arrest van het Grondwettelijk Hof wanneer het vermeldt dat, aangezien de gevallen

van een « vaag » vermoeden van vaderschap limitatief worden opgesomd in het (vroegere) artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek, moet worden aangenomen dat het onmogelijk is het vaderschap van de biologische vader vast te stellen indien het wettelijk vaderschap van de echtgenoot van de moeder niet werd betwist. De partij stelt de vraag hoe het kind het vaderschap van de echtgenoot van zijn moeder zou kunnen betwisten indien het het vaderschap van zijn biologische vader niet vermag vast te stellen. N.W. heeft het Hof van Cassatie niet verzocht om de prejudiciële vraag te stellen, aangezien zij van mening is dat het Grondwettelijk Hof de vraag reeds bevestigend heeft beantwoord bij zijn arrest nr. 122/2011. De partij besluit dat het Grondwettelijk Hof, in elk van zijn voormelde arresten, op identieke wijze heeft geredeneerd aangezien het verwijst naar het « absolute » en dus onevenredige karakter van de maatregel dat elke rechterlijke toetsing van de aanwezige belangen zou verhinderen. De prejudiciële vraag dient dan ook bevestigend te worden beantwoord.

Standpunt van M.-J. D.

A.2. M.-J. D. merkt allereerst op dat de vraag of de vordering tot onderzoek naar het vaderschap is toegestaan indien men zich niet in een van de in het (vroegere) artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde gevallen bevindt, noch in het arrest nr. 122/2011 van het Grondwettelijk Hof, noch in het arrest van het Hof van Cassatie van 3 februari 2012 is aangesneden. De partij brengt vervolgens het arrest nr. 56/2001 van het Grondwettelijk Hof van 8 mei 2001 en het arrest nr. 139/2013 van 17 oktober 2013 in herinnering. Volgens dat laatste arrest heeft het belang van het kind, dat als eerste overweging in aanmerking moet worden genomen, geen absoluut karakter en vloeit de bijzondere plaats die het kind moet innemen, voort uit het feit dat het de zwakke partij in de familiale relatie is. Te dezen kan de eisende partij, die op het ogenblik van haar vordering 58 jaar was, maar moeilijk worden beschouwd als de zwakke partij in een gezin waarmee zij nooit een band heeft gehad. Steunend op de preambule van het Verdrag inzake de rechten van het kind en op artikel 1 van dat Verdrag, is M.-J. D. van mening dat de eisende partij niet voldoet aan de voorwaarden die tot de toepassing van artikel 3, lid 1, van het Verdrag zouden leiden. Bovendien is het belang van het kind een veranderlijk en bijgevolg problematisch begrip. Aldus is het mogelijk te oordelen dat de erkenning van een recht om zijn biologische oorsprong te kennen, indruist tegen het belang van het kind of onevenredig is ten aanzien van de met de wet nagestreefde legitieme doelstellingen. Het Grondwettelijk Hof heeft trouwens aanvaard dat de in het geding zijnde bepalingen tot doel hebben de stabiliteit van het gezinsleven dat op het huwelijk berust en het recht op eerbiediging van het gezinsleven van de betrokken personen te vrijwaren, alsook de rechtszekerheid en een definitief karakter van de familiale relaties te waarborgen.

M.-J. D. beklemtoont ten slotte de banden die tussen de eisende partij en haar wettige vader hebben bestaan en de ontstentenis van een band met haar eventuele biologische vader om te besluiten dat het laten prevaleren van de biologische waarheid op de socioaffectieve werkelijkheid van het vaderschap te dezen een echte bedreiging voor het door de wetgever tot stand gebrachte evenwicht tussen de biologische waarheid en de andere belangen en rechten van de partijen zou vormen. Het ouderschap van de echtgenoot van de moeder is immers een echte verbintenis geweest en het belang van het kind staat elke verbreking van die band in de weg. Die ouder heeft trouwens ook recht op de eerbiediging van zijn privé- en gezinsleven. De partij besluit dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

Standpunt van de Ministerraad

A.3. De Ministerraad merkt allereerst op dat de prejudiciële vraag verschilt van de vragen die eerder waren gesteld en die het Hof bij zijn arrest nr. 122/2011 heeft beantwoord, ook al is de getoetste regel identiek.

De Ministerraad baseert zich op het arrest nr. 122/2011 om te oordelen dat de wetgever een legitiem doel heeft nagestreefd. Hij staat vervolgens stil bij de relevantie en de evenredigheid van de in het geding zijnde bepaling ten aanzien van dat doel. Hij merkt op dat de geldigheid van de getoetste regel in het verwijzingsarrest enkel ter discussie wordt gesteld in zoverre hij de ontvankelijkheid van de vordering enkel in de in het (vroegere) artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde gevallen toestaat. Onder de regeling van die vroegere bepaling kan het vaderschap dat uit het vermoeden van vaderschap voortvloeit, enkel worden betwist in de gevallen waarin dat vermoeden door een reeks omstandigheden vager wordt. Die omstandigheden, die een concreet onderzoek door de feitenrechter inhouden, zijn in hoofdzaak die waaruit objectief blijkt dat het paar bestaande uit de moeder en de vermoedelijke vader, niet meer samen is. De Ministerraad merkt op dat het Hof die kwestie reeds heeft onderzocht in zijn arrest nr. 56/2001 van 8 mei 2001. De lering van dat arrest kan in de onderhavige zaak worden overgenomen. De Ministerraad besluit dat de prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord.

- B -

B.1.1. Vóór de opheffing ervan bij artikel 24 van de wet van 1 juli 2006 tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan, bepaalde artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek :

« Wanneer het vaderschap dat vaststaat krachtens artikel 315 of 317 niet bevestigd wordt door het bezit van staat, kan het vaderschap van een andere man dan de echtgenoot bij vonnis worden vastgesteld in de gevallen bepaald in artikel 320 ».

Vóór de opheffing ervan bij artikel 23 van de voormelde wet van 1 juli 2006 bepaalde artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek :

« Wanneer het vaderschap dat vaststaat krachtens artikel 315 of 317 niet bevestigd wordt door het bezit van staat, kan het kind met machtiging van de rechtbank van eerste aanleg van zijn woonplaats, worden erkend door een andere man dan de echtgenoot :

1° ingeval het kind geboren is tenminste 180 dagen na de ontbinding of de nietigverklaring van het huwelijk van de moeder;

2° ingeval het kind geboren is meer dan 300 dagen na de inleidingszitting bedoeld in artikel 1258 van het Gerechtelijk Wetboek en geen proces-verbaal van verzoening is opgemaakt, of na de beschikking van de voorzitter zitting houdend in kort geding, waarbij de echtgenoten gemachtigd worden een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, of na de verklaring bedoeld in artikel 1289 van hetzelfde Wetboek, en minder dan 180 dagen na de definitieve afwijzing van de eis of na de verzoening van de echtgenoten;

3° ingeval het kind geboren is meer dan driehonderd dagen na een beschikking van de vrederechter gegeven krachtens artikel 223 van dit Wetboek, waarbij de echtgenoten gemachtigd worden een afzonderlijke verblijfplaats te betrekken, en minder dan honderdtachtig dagen nadat aan deze maatregel een einde is gekomen, of nadat de echtgenoten feitelijk herenigd zijn geweest;

4° ingeval het kind geboren is meer dan 300 dagen na de datum van de feitelijke scheiding wanneer de echtscheiding is uitgesproken krachtens de artikelen 229, 231 of 232 ».

B.1.2. Het kind dat geboren is tijdens het huwelijk of binnen 300 dagen na de ontbinding of nietigverklaring van het huwelijk, heeft de echtgenoot tot vader (artikel 315 van het Burgerlijk Wetboek).

B.1.3. Het onderzoek naar het vaderschap, op grond van de in het geding zijnde bepaling, kon slechts plaatsvinden wanneer het vaderschap niet door het bezit van staat werd bevestigd.

Bij zijn arrest nr. 122/2011 van 7 juli 2011 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek, zoals van kracht vóór de opheffing ervan bij artikel 24 van de wet van 1 juli 2006, artikel 22 van de Grondwet schendt. Uit de motieven van dat arrest blijkt dat dat artikel een onevenredige aantasting van het recht op eerbiediging van het privéleven van kinderen vormt wegens het absolute karakter van de voorwaarde met betrekking tot het bezit van staat dat tot gevolg heeft dat de wetgever in alle omstandigheden de socioaffectieve werkelijkheid van het vaderschap heeft laten prevaleren op de biologische werkelijkheid, zonder aan de rechter de bevoegdheid te laten om rekening te houden met de vaststaande feiten en de belangen van alle betrokken partijen.

B.2. Met de onderhavige prejudiciële vraag wordt het Hof, in het kader van dezelfde zaak, verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek, zoals van kracht vóór de opheffing ervan bij artikel 24 van de wet van 1 juli 2006, met de artikelen 22 en *22bis* van de Grondwet in zoverre het, wanneer het vaderschap krachtens de artikelen 315 of 317 van hetzelfde Wetboek vaststaat, een kind enkel in de in artikel 320 van dat Wetboek bedoelde gevallen toestaat het vaderschap van een andere man dan de echtgenoot van zijn moeder bij vonnis te laten vaststellen.

B.3. Artikel 22 van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft recht op eerbiediging van zijn privé-leven en zijn gezinsleven, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden door de wet bepaald.

De wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel waarborgen de bescherming van dat recht ».

Artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« 1. Eenieder heeft recht op eerbiediging van zijn privéleven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan met betrekking tot de uitoefening van dit recht dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving nodig is in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, of het economisch welzijn van het land, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen ».

De Grondwetgever heeft gestreefd naar een zo groot mogelijke concordantie tussen artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (*Parl. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 997/5, p. 2). De waarborgen die beide bepalingen bieden, vormen een onlosmakelijk geheel.

B.4. De regels betreffende het onderzoek naar het vaderschap vallen onder de toepassing van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.5.1. Het recht op eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven, zoals het door de voormelde bepalingen wordt gewaarborgd, heeft als essentieel doel de personen te beschermen tegen inmengingen in hun privéleven en hun gezinsleven.

Artikel 22, eerste lid, van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereisen dat die inmenging wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling.

Die bepalingen houden voor de overheid bovendien de positieve verplichting in om maatregelen te nemen die een daadwerkelijke eerbiediging van het privéleven en het gezinsleven verzekeren, zelfs in de sfeer van de onderlinge verhoudingen tussen individuen (EHRM, 27 oktober 1994, *Kroon e.a.* t. Nederland, § 31; grote kamer, 12 november 2013, *Söderman* t. Zweden, § 78).

B.5.2. De procedures met betrekking tot het vaststellen of betwisten van de vaderlijke afstamming raken het privéleven, omdat de materie van de afstamming belangrijke aspecten van iemands persoonlijke identiteit omvat (EHRM, 28 november 1984, *Rasmussen* t. Denemarken, § 33; 24 november 2005, *Shofman* t. Rusland, § 30; 12 januari 2006, *Mizzi*

t. Malta, § 102; 16 juni 2011, *Pascaud* t. Frankrijk, §§ 48-49; 21 juni 2011, *Krušković* t. Kroatië, § 20; 22 maart 2012, *Ahrens* t. Duitsland, § 60; 12 februari 2013, *Krisztián Barnabás Tóth* t. Hongarije, § 28).

B.5.3. Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens moet de wetgever, wanneer hij de regels inzake afstamming vaststelt, niet alleen rekening houden met de rechten van de betrokkenen, maar ook met de aard van die rechten. Wanneer het gaat om het recht op een identiteit, waartoe het recht behoort om zijn afstamming te kennen, is een diepgaande belangenafweging noodzakelijk (EHRM, 13 juli 2006, *Jäggi* t. Zwitserland, § 37; 3 april 2014, *Konstantinidis* t. Griekenland, § 47; 14 januari 2016, *Mandet* t. Frankrijk, § 44). Zelfs indien een persoon zijn persoonlijkheid heeft kunnen uitbouwen zonder zekerheid te hebben over de identiteit van zijn biologische vader, moet worden aangenomen dat het belang dat een individu kan hebben om zijn afstamming te kennen niet afneemt met de jaren, wel integendeel (EHRM, 13 juli 2006, *Jäggi* t. Zwitserland, § 40; 16 juni 2011, *Pascaud* t. Frankrijk, § 65). Het Europees Hof stelt eveneens vast dat uit vergelijkend onderzoek blijkt dat in een belangrijk aantal Staten de vordering van het kind om het vaderschap te doen vaststellen niet aan een termijn is gebonden en dat een tendens waarneembaar is om een grotere bescherming toe te kennen aan het kind (EHRM, 20 december 2007, *Phinikaridou* t. Cyprus, § 58).

B.6. De wetgever beschikt over een appreciatiemarge om bij de uitwerking van een wettelijke regeling die een overheidsinmenging in het privéleven inhoudt, rekening te houden met een billijk evenwicht tussen de tegenstrijdige belangen van het individu en de samenleving in haar geheel (EHRM, 26 mei 1994, *Keegan* t. Ierland, § 49; 27 oktober 1994, *Kroon e.a.* t. Nederland, § 31; 2 juni 2005, *Znamenskaya* t. Rusland, § 28; 24 november 2005, *Shofman* t. Rusland, § 34; 20 december 2007, *Phinikaridou* t. Cyprus, §§ 51-53; 25 februari 2014, *Ostace* t. Roemenië, § 33).

Die appreciatiemarge van de wetgever is evenwel niet onbegrensd : om te oordelen of een wettelijke regeling verenigbaar is met het recht op eerbiediging van het privéleven, moet worden nagegaan of de wetgever een billijk evenwicht heeft gevonden tussen alle rechten en belangen die in het geding zijn. Zulks vereist dat de wetgever niet alleen een afweging maakt tussen de belangen van het individu tegenover die van de samenleving in haar geheel, maar tevens tussen de tegenstrijdige belangen van de betrokken personen (EHRM, 6 juli 2010, *Backlund* t. Finland, § 46), op gevaar af anders een maatregel te nemen die niet evenredig is

met de nagestreefde wettige doelstellingen. Die belangenafweging moet ertoe leiden dat de biologische en sociale werkelijkheid primeert op een wettelijk vermoeden indien dat laatste frontaal ingaat tegen de vastgestelde feiten en de wensen van de betrokkenen, zonder dat het iemand een tastbaar voordeel oplevert (EHRM, 27 oktober 1994, *Kroon e.a.* t. Nederland, § 40; 24 november 2005, *Shofman* t. Rusland, § 44; 12 januari 2006, *Mizzi* t. Malta, § 113; 10 oktober 2006, *Paulik* t. Slovakije, § 46).

Zelfs indien het wettelijke vermoeden iemand tot voordeel strekt, dan nog kan dat voordeel op zichzelf niet verantwoord worden dat elk onderzoek naar het vaderschap bij voorbaat wordt uitgesloten (zie EHRM, 16 juni 2011, *Pascaud* t. Frankrijk, §§ 57-69).

B.7. De in het geding zijnde bepaling staat eraan in de weg dat een kind, van wie de afstamming van vaderszijde krachtens de wet wordt vermoed omdat het tijdens het huwelijk van zijn moeder is geboren, aan de rechter vraagt om zijn afstamming vast te stellen ten aanzien van een andere man dan de echtgenoot van zijn moeder die als zijn biologische vader wordt voorgesteld, indien het niet voldoet aan een van de voorwaarden van het voormelde artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek.

Die bepaling maakte deel uit van een uitgebreide hervorming van het afstammingsrecht die onder meer ertoe strekte rechtsgelijkheid voor alle kinderen in te voeren, met name in de vorm van de toekenning van het recht van elk kind op vaststelling van zijn afstamming (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305-1, pp. 3-4). De bekommernis van de wetgever bestond toen erin erover te waken dat de vaststelling van een afstamming zo veel mogelijk met de « biologische werkelijkheid » overeenstemde, door tevens erover te waken dat « excessen » werden vermeden en dat « het socio-affectieve ouderschap [niet werd opgeofferd] aan de biologische waarheid » (*ibid.*, pp. 4 en 16).

Bij die hervorming van het afstammingsrecht werd een onderscheid gemaakt tussen drie wijzen van vaststelling van de afstamming van vaderszijde (*ibid.*, p. 11): het « vermoeden van vaderschap » dat verband houdt met het huwelijk van de moeder, de « erkenning » en het « onderzoek naar het vaderschap », hetgeen strekt tot de vaststelling van de afstamming van vaderszijde bij een vonnis.

Aangezien hij duidelijk de voorrang gaf aan de eerste van die drie wijzen van vaststelling van de afstamming van vaderszijde (*ibid.*, pp. 4 en 11; *Parl. St.*, Kamer, 1985-1986, nr. 378/16, p. 6), sloot de wetgever in beginsel het « onderzoek naar het vaderschap » uit voor een kind ten aanzien van wie het vaderschap op grond van het wettelijk vermoeden vaststond. Dat beleid werd verantwoord vanuit de bekommernis om de « rust der families » te verzekeren, een bekommernis die in een dergelijk geval belangrijker werd geacht dan de « drang naar waarheid » of het « principe van de biologische waarheid » (*Parl. St.*, Senaat, 1977-1978, nr. 305-1, pp. 15-16). Het « onderzoek naar het vaderschap » van een dergelijk kind moest dus uitzonderlijk blijven en enkel worden toegestaan wanneer het vermoeden van vaderschap niet werd bevestigd door een bezit van staat ten aanzien van de echtgenoot van de moeder en wanneer het kind 180 dagen of meer na de ontbinding van het huwelijk van zijn moeder was geboren of wanneer het meer dan 300 dagen na de feitelijke scheiding van zijn moeder en haar echtgenoot was geboren (*ibid.*, p. 15).

B.8. Hoewel de rust der families en de rechtszekerheid van de familiale banden legitieme doelstellingen zijn waarvan de wetgever kon uitgaan om een onbeperkte mogelijkheid tot onderzoek naar het vaderschap te verhinderen, heeft het absolute karakter van de voorwaarde zich te bevinden in één van de in artikel 320 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde gevallen tot gevolg dat de wetgever buiten die gevallen het wettelijk vermoeden van vaderschap heeft laten prevaleren op de biologische werkelijkheid, zonder aan de rechter de bevoegdheid te laten om rekening te houden met de vaststaande feiten en de belangen van alle betrokken partijen.

Die maatregel vormt een onevenredige aantasting van het recht op eerbiediging van het privéleven.

De in het geding zijnde bepaling is derhalve niet bestaanbaar met artikel 22 van de Grondwet.

B.9. Het is derhalve niet nodig om de in het geding zijnde bepaling te toetsen aan artikel 22*bis* van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 323 van het Burgerlijk Wetboek, zoals van kracht vóór de opheffing ervan bij artikel 24 van de wet van 1 juli 2006, schendt artikel 22 van de Grondwet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 2 juni 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels